

การใช้ยา Ergotamine อย่างเหมาะสมในการรักษาโรคปวดศีรษะไมเกรน

โรคปวดศีรษะไมเกรน (Migraine headache) เป็นโรคปวดศีรษะที่พบได้บ่อยและส่งผลกับคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย ความรุนแรงอาจส่งผลให้ผู้ผู้ป่วยไม่สามารถทำงานได้หรือประสิทธิภาพในการทำงานลดลง การรักษาอาการปวดศีรษะไมเกรนสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระยะ คือ ในระยะที่มีอาการปวดศีรษะเฉียบพลัน (abortive treatment) และในระยะการป้องกันการกลับเป็นซ้ำ (prophylactic treatment)

ยา Ergotamine มีฤทธิ์ที่ส่งผลให้หลอดเลือดสมองที่ขยายตัวผิดปกติเกิดการหดตัวจึงช่วยบรรเทาอาการปวดศีรษะไมเกรนชนิดเฉียบพลันได้ อย่างไรก็ตามแม้ว่าการบรรเทาอาการปวดเป็นหนึ่งในเป้าหมายที่สำคัญในการรักษาไมเกรนชนิดเฉียบพลัน แต่การบรรเทาอาการด้วยยาแก้ปวดชนิดต่างๆ นอกจากผู้ป่วยจะได้รับผลข้างเคียงจากการใช้ยาแล้วยังอาจนำไปสู่ภาวะปวดศีรษะที่เกิดจากการใช้ยาไม่ถูกต้อง (misuse) หรือใช้ไม่เหมาะสม (abuse) ซึ่งปัจจุบันรวมเรียกว่าอาการปวดศีรษะที่เกิดจากการใช้ยาเกินความจำเป็น (medication overuse headache; MOH) โดยหากเป็นการใช้ Ergotamine เกินความจำเป็นจะพบการกลับเป็นซ้ำด้วยลักษณะการปวดแบบเดิมหลังจากหยุดยาไปแล้วภายใน 2 เดือน ดังนั้นผู้ป่วยควรได้รับยากลุ่มแก้ปวดในรูปแบบรับประทานเมื่อปวดศีรษะไมเกรนชนิดเฉียบพลันเป็นลำดับแรกก่อน เช่น ยา Ibuprofen ขนาด 400 mg ครั้งละ 1 เม็ด ไม่เกิน 4 ครั้งต่อวัน หรือ ยา Naproxen ขนาด 250 mg ครั้งละ 1 เม็ด ไม่เกิน 3 ครั้งต่อวัน โดยยาทั้ง 2 รายการนี้จะต้องรับประทานหลังอาหารทันทีเนื่องจากยาอาจก่อให้เกิดการระคายเคืองกระเพาะอาหาร หากผู้ป่วยมีอาการคลื่นไส้อาเจียนก็สามารถรับประทานยาต้านอาเจียน เช่น ยา Domeperidone ขนาด 10 mg ครั้งละ 1 เม็ด ก่อนอาหาร 15 – 30 นาทีเพิ่มเติมได้ ยา Ergotamine เป็นกลุ่มยาจำเพาะต่อโรคให้เลือกใช้ภายหลังจากได้รับยาแก้ปวดในรูปแบบรับประทานไปแล้วแต่ประสิทธิภาพในการรักษาไม่เพียงพอ ยา Ergotamine ที่มีในประเทศไทย เป็นชนิดเม็ดรับประทานซึ่งประกอบด้วยตัวยาสำคัญ 2 ชนิดได้แก่ Ergotamine tartrate 1 มิลลิกรัม และ Caffeine 100 มิลลิกรัม ซึ่ง Caffeine ช่วยทำให้หลอดเลือดสมองหดตัวมากขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องเพิ่มขนาดยา Ergotamine โดยยี่ห้อที่มีจำหน่ายในประเทศไทย เช่น Avamigran®, Cafergot® เป็นต้น

การใช้ยา Ergotamine ที่เหมาะสมสำหรับบรรเทาอาการปวดศีรษะไมเกรนชนิดเฉียบพลัน ควรรับประทานยา Ergotamine/caffeine (1/100 mg) ทันทีที่เริ่มมีอาการครั้งละ ครั้ง -2 เม็ด เพียงสัปดาห์ละ 1 ครั้งหรือเดือนละ 6 ครั้ง แต่หากยังมีอาการควรได้รับยาซ้ำครั้งละ 1 เม็ด ทุกครึ่งชั่วโมง และใช้ยาสูงสุดไม่เกินวันละ 4 เม็ด หรือไม่เกินสัปดาห์ละ 10 เม็ด ดังนั้นผู้ป่วยควรได้รับยา Ergotamine ตามความจำเป็นหรือไม่เกิน 10 เม็ด/ครั้งที่มาพบแพทย์ อาการข้างเคียงที่มักพบได้บ่อยเช่น คลื่นไส้ อาเจียน ซาตามปลายนิ้วมือและนิ้วเท้า เจ็บหน้าอก หัวใจเต้นแรง/ช้าผิดปกติ เป็นต้น อีกทั้งการได้รับยาร่วมกับยาบางชนิดอาจเกิดผลข้างเคียงที่ร้ายแรง จึงมีข้อห้ามใช้ยากกลุ่ม Ergotamine กับยาอื่นที่มีฤทธิ์ยับยั้งการทำลายของยานี้ เช่น ยาต้านไวรัส HIV (ยากกลุ่ม protease inhibitors :lopinavir/ritonavir, darunavir, atazanavir เป็นต้น) และยาปฏิชีวนะกลุ่ม macrolides (erythromycin, clarithromycin, spiramycin) ซึ่งทำให้ระดับ

ยา Ergotamine เพิ่มสูงขึ้นแล้วทำให้หลอดเลือดหดตัวอย่างรุนแรงจนอาจกลายเป็นภาวะขาดเลือด (gangrene) ส่งผลกระทบต่อทั้งหลอดเลือดสมองและหลอดเลือดส่วนปลาย ซึ่งกลุ่มอาการดังกล่าวเรียกว่า ergotism

แม้ว่ายา Ergotamine จะมีประสิทธิภาพในการบรรเทาอาการปวดศีรษะไมเกรนชนิดเฉียบพลันได้ดี แต่ยา Ergotamine ก็มีข้อจำกัดและข้อควรระวังดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นบุคลากรทางการแพทย์ควรสอบถาม และซักประวัติผู้ป่วย ทั้งนี้อาจพิจารณาส่งต่อผู้ป่วยไปพบแพทย์เพื่อป้องกันผู้ป่วยได้รับผลข้างเคียงจากยาที่รุนแรงหรือมีการใช้ยาเกินจำเป็นซึ่งอาจทำให้อาการปวดศีรษะไมเกรนชนิดเฉียบพลันพัฒนากลายเป็นอาการปวดศีรษะเรื้อรังเนื่องจากการใช้ยาที่เกินความจำเป็น (medication overuse headache; MOH) ต่อไป

เอกสารอ้างอิง :

1. เพียงขวัญ ศรีมงคล. (2561). การใช้ยา ergotamine อย่างเหมาะสม (ออนไลน์). สืบค้นจาก : http://ccpe.pharmacycouncil.org/index.php?option=article_detail&subpage=article_detail&id=596 [20 กุมภาพันธ์ 2562]
2. ภูมิสิริ วุฒิมงคล. (2560). อาการปวดหัวไมเกรน (ออนไลน์). สืบค้นจาก : http://ccpe.pharmacycouncil.org/index.php?option=article_detail&subpage=article_detail&id=306 [20 กุมภาพันธ์ 2562]